

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 149. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167181422912/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

ferdt til en anden Skjold, hvor der var en latin Skole, og indsat deri. Det var endnu paa de Tider, da man ikke vidste andet Middel til at bibringe Ungdommen det latinske Sprog med end Nis, da Lærerne i Skolerne vare næsten alle at onse anderledes end Bøddeler, og enhver Skole sønede en saakaldet Pustos, hvis fornemteste Pligt var at forjone alle Lærerne to Gange om Ugen eller oftere, i Fald det behøvedes, med nye Nis.

„Da han nu var kommen ud af sine Forældres Hus, kan man let indse, at han havde mere Frihed end forhen: og at han ogsaa til Gavn søgte at benytte sig af samme, det vil næppe nogen tvivle paa, som ved, hvorledes Ungdommen er, naar den kommer løs af sine Bænd. Mængden af til Dels rygsøstede Skolekammerater gjorde ogsaa, at adskillige Pudsler bleve sviklede, som en enkelt ikke kunde have udført, om han end havde refunderet det, men Udsaldet blev ogsaa dette, at deres Nys og Hænder maatte ideligen vie for den korte For-nøjelse, som et saadant vel ukørt Skjælmestykke foraarjagede dem. En meget naturlig Folge af denne Frygten var, at Skolebarnene bleve saa vant til Nys, at de slet ikke mere estimerede dem.“

Iblandt de mangfoldige Pudsler og Skjælmestykker, som Madamen her fortæller om hendes Mand, vil jeg kun anføre et Par, fordi jeg tror, at de virkelig røbe en Del Vittighed, og fordi jeg holder for, at en fornøftig Skolelærer meget mere lemsældig bør behandle sige Skjælmestykker end dem, der røbe blot Udsald, hvilken Forfjels Forvalterens Lærere ikke forjtede at gjøre, men behandlede alle Pudsler lige haardt, enten Blanen var mere eller mindre ond.

Bønderne i den Egt havde, iblandt megen anden Overtro, ogsaa denne, at de paa den første Juledag, naar de red fra Kirke, kappedes med hinanden, om hvem der kunde komme først hjem; thi den iblandt dem, som blev den første, troede de, at der forejstod en besynderlig Lykke i det næste Aar. Nu hændte det sig, at det en første Juledag frøs meget haardt: Bønderne

hadde bundet alle deres Heste efter Sædvane i en lang Række uden for Kirkegården, og imedens Bønderne vare i Kirken, havde Skolebarnene vist Vand paa Runderne af Grimefalterne, hvormed Hestene vare fastbundne. Da nu Bønderne kom fra Kirken og stode for at begynde deres Væddeløb, saa fandt de store Ræstapper hængende ved Grimefalter, saa det var dem umuligt at opløse Runderne. De maatte altsaa rejstvere til at skære Grimefalterne af, og denne lange Række af afskaarne Lovstumper glædede Skolebarnene inderstigen, uagtet de vidste, at deres Nys og Hænder Tiden efter maatte betale Legen.

I Høsten holdtes et egentlig Hestemarked i Byen. Naar det begyndte at blive mørkt, og Markedet ophørte, forsamlede Bønderne sig i de nærmeste Kroer for at drikke det saakaldede Digtjab, uden hvilket ingen Handel kaldes for at være ret gysdig. Af denne Tid bemærkede Skolebarnene sig: et Par af dem hæng sig ind imellem Hestene, forjynede med en Skuffe med hvid Farve, samt en dits med sort Farve, og et Par Pudsler. Hvor de nu saa en Hest med en hvid Stjerne i Bunden eller med hvide Fødder, dør oversmarte de det hvide med den sorte Farve, og derimod forjynede de dem med hvide Mærker, som ikke af Naturen havde samme. Dette foraarjagede siden lojtelige Lutræn imellem Bønderne, naar de, ofte meget berusede, kom ud fra Kroen og ikke kendte deres egne Heste igjen: det kunde vel endog undertiden hændte sig, at nogle af Bønderne rede bort med andres Heste, hvilke de, efter Mærkerne at regne, holdt for at være deres egne. Men hvorledes endogsaa Udsaldet blev af et saadant Svøg, saa var dog den visse Folge deraf denne, at Skolebarnene Tiden efter fik en igjentagen Salve af Lærernes Nis, hvilket dog var saa langt fra at afholde dem fra sige smaa Pudsler, at det snarere foraarjagede dem i deres Nys, saa meget mere, som deres Nys og Hænder ofte havde maattet undgaae for det, som andre paa deres Begning havde begaaet.

Mere saadanne Hysterier havde jeg ikke overregne, saafremt